

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z BIOLOGII

Opracowanie: Małgorzata Trzcńska – nauczyciel biologii

Przedmiotowy system oceniania z biologii w szkole podstawowej opracowany jest w oparciu o:

1. Podstawę programową.
2. Program nauczania biologii – „Puls życia” autorstwa Anny Zdziennickiej
3. Statut Szkoły i Wewnątrzszkolny System Oceniania

Przedmiotem oceniania są:

- wiadomości i umiejętności nabyte przez ucznia oraz zaangażowanie w proces uczenia się,
- pilność, aktywność, systematyczność i rzetelność,
- umiejętność dokumentowania wyników pracy.

Przedmiotowy System Oceniania ma na celu:

- rozpoznanie przez nauczyciela i przekazanie uczniowi informacji o postępach i poziomie jego osiągnięć edukacyjnych w stosunku do wymagań programowych,
- pomaganie uczniowi w samodzielnym planowaniu jego rozwoju i kształceniu biologicznym,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- dostarczanie rodzicom (opiekunom) informacji o postępach dziecka,
- dostarczenie nauczycielowi informacji zwrotnej o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia oraz o efektywności nauczania i prawidłowości doboru metod i form pracy z uczniem.

Uczeń, który posiada opinię o trudnościach w nauce lub orzeczenie o niepełnosprawności lub upośledzeniu z Poradni PP realizuje podstawę programową z biologii, ale jest ona dostosowana do jego możliwości intelektualnych i zdrowotnych oraz do zaleceń zawartych w opinii/orzeczeniu.

Indywidualizacja pracy z uczniem obejmuje:

- dostosowanie stopnia trudności sprawdzianów i odpowiedzi ustnej do możliwości ucznia, zarówno pod względem poziomu trudności jak i wyglądu graficznego (większa czcionka),
- uczeń może pisać prace kontrolne takie same jak dla grupy, przy ich ocenianiu stosuje się jednak obniżone progi wymagań na poszczególne oceny, bądź nie bierze się pod uwagę błędów wynikających z deficytów lub pisze sprawdziany dostosowane do swoich możliwości intelektualnych,
- wydłużenie czasu pracy przeznaczonego na sprawdziany,
- podczas odpowiedzi ustnych uczeń może otrzymywać pytania pomocnicze lub pytania naprowadzające,
- sprawdzanie wiedzy z mniejszej partii materiału – dzielenie materiału na części,
- dostosowanie poziomu trudności prac dodatkowych do indywidualnych możliwości ucznia,
- ocenianie ucznia uwzględniające również jego wkład pracy i wysiłek, a nie tylko uzyskane efekty,
- ułatwienie i umożliwienie korzystania z pomocy dydaktycznych,
- częste kontrolowanie postępów w nabywaniu wiedzy i umiejętności,
- rozwijanie zainteresowań i motywacji do nauki,
- stosowanie pozytywnej informacji zwrotnej, docenianie odniesionych sukcesów edukacyjnych na miarę możliwości ucznia, stosowanie licznych pochwał.

Sprawdzanie osiągnięć ucznia odbywać się będzie poprzez:

- obserwację ucznia,
- kontrolę ustną,
- kontrolę pisemną,
- sprawdzian umiejętności praktycznych.

Szczegółowe formy aktywności podlegające ocenie:

- **wypowiedzi ustne** (przynajmniej raz w semestrze), np.: swobodna wypowiedź na określony temat, charakteryzowanie procesów biologicznych, umiejętność wnioskowania przyczynowo-skutkowego itp. Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z trzech ostatnich lekcji, w przypadku lekcji powtórzeniowych z całego działu;

- **wypowiedzi pisemne:**

1. **kartkówki** (trwające ok. 15 minut) obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji (nie muszą, ale mogą być wcześniej zapowiedziane). Uczeń nieobecny na kartkówce pisze ją w najbliższym terminie – do jednego tygodnia po powrocie do szkoły. W przypadku dłuższej nieobecności w szkole, uczeń nie pisze danej kartkówki, a w dzienniku uzyskuje wpis „nb” (nieobecny). Kartkówkę można poprawić w terminie ustalonym przez nauczyciela, ale tylko jeden raz;

2. **sprawdziany** trwające całą lekcję i podsumowujące poszczególne działy (sam sprawdzian oraz jego formę nauczyciel zapowiada co najmniej tydzień wcześniej). Sprawdziany są obowiązkowe, więc uczeń, który opuścił sprawdzian z przyczyn losowych, powinien go napisać w terminie ustalonym z nauczycielem – do dwóch tygodni od powrotu do szkoły.

Prace pisemne powinny być ocenione i oddane w ciągu dwóch tygodni.

Ocenę niedostateczną, a w uzasadnionych przypadkach też pozytywną, ze sprawdzianu można poprawić. Poprawa jest dobrowolne i odbywa się w terminie do tygodnia po oddaniu prac - tylko jeden raz ten sam sprawdzian. Do dziennika wpisywana jest ocena poprawkowa, nawet jeśli jest niższa od poprawianej.

Prace pisemne uczniowie oglądają na lekcjach, a do wglądu rodziców archiwizuje je nauczyciel do końca danego roku szkolnego.

Skala stosowana przy ocenie sprawdzianów pisemnych:

0% - 30% - ocena niedostateczna (1)

31% - 49% - ocena dopuszczająca (2)

50% - 70% - ocena dostateczna (3)

71% - 89% - ocena dobra (4)

90% - 97% - ocena bardzo dobra (5)

98% - 100% - ocena celująca (6)

- **aktywność ucznia:** czyli zaangażowanie w tok lekcji, udział w dyskusji, uzupełnianie dodatkowych ćwiczeń, np. w zeszytach ćwiczeń, wypełnianie kart pracy, praca w grupach, korzystanie z różnych źródeł informacji, krótkie wypowiedzi, rozwiązywanie problemów, wykonywanie obserwacji i doświadczeń;
- **zeszyt przedmiotowy** – obowiązkowy. Przy ocenie bierze się pod uwagę staranność i systematyczność, a także poprawność rzeczową i notatki;

- **zeszyt ćwiczeń** – obowiązkowy. Przy ocenie bierze się pod uwagę staranność, systematyczność i poprawność rzeczową;
- **praca w grupach** – uczniowie danej grupy uzyskują takie same oceny za pracę, bez względu na wkład poszczególnych uczniów, liczy się efekt końcowy pracy zespołu;
- **prace dodatkowe** - samodzielne opracowania oparte na innych źródłach wiedzy, niż podręcznik, plansze, rysunki, okazy wzbogacające zbiory pracowni szkolnej, referaty, samodzielne obserwacje, doświadczenia, projekty edukacyjne i inne,
- **przygotowanie do lekcji** – posiadanie podręcznika, zeszytu przedmiotowego, zeszytu ćwiczeń, długopisu, itp.

W ocenianiu stosuje się też :

- nagradzanie drobnych elementów pracy ucznia: 3 plusy (+) = ocena bardzo dobra (aktywność, praca dodatkowa, krótkie odpowiedzi, dodatkowe informacje). Gdy uczeń nie osiągnie trzech plusów na koniec semestru, zostaną one zamienione odpowiednio przy dwóch plusach na ocenę dobrą, a przy jednym na dostateczną, chyba że uczeń nie wyrazi takiej woli;
- ganienie drobnych elementów pracy ucznia: 3 minusy (-) = ocena niedostateczna (aktywność, praca dodatkowa, krótkie odpowiedzi, dodatkowe informacje);
- prawo ucznia do zgłoszenia przed lekcją, bez żadnych konsekwencji, jeden raz w ciągu semestru nieprzygotowania do lekcji - przy jednej godzinie biologii tygodniowo lub dwa razy – przy dwóch godzinach tygodniowo (z wyjątkiem zaplanowanych sprawdzianów i lekcji powtórzeniowych). Każde następne nieusprawiedliwione nieprzygotowanie ucznia do lekcji jest oceniane oceną niedostateczną lub minusem;
- uczeń powracający do szkoły po dłuższej nieobecności otrzymuje dodatkowy czas (jeden tydzień, a w uzasadnionych przypadkach dłuższy okres czasu) na nadrobienie zaległości i może zgłosić dodatkowe nieprzygotowanie.

Najważniejsze oceny cząstkowe i w największym stopniu liczące się przy wystawianiu ocen: semestralnej i końcowej – to oceny ze sprawdzianów, kartkówek i odpowiedzi ustnych.

Wagi poszczególnych ocen	
Sposób sprawdzenia wiedzy	Waga oceny

Sprawdziany	3
Kartkówki, odpowiedzi ustne	2
Aktywność, praca w grupach, praca dodatkowa	1
Zeszyt ćwiczeń i przedmiotowy	1
Przygotowanie do zajęć	1

Uczeń ma możliwość poprawy oceny klasyfikacyjnej (semestralnej i rocznej) wg zasad ustalonych w PSO i Statucie Szkoły, czyli:

1. W przypadku, gdy rodzice/ prawni opiekunowie ucznia nie zgadzają się z przewidywaną śródroczną lub roczną oceną klasyfikacyjną z biologii mogą wystąpić z pisemnym, umotywowanym wnioskiem o ustalenie oceny wyższej o jeden stopień niż przewidywana, z zachowaniem obowiązujących w szkole kryteriów oceniania.
2. Uzasadniony wniosek z określeniem oceny oczekiwanej, może być złożony do Dyrektora Szkoły w terminie 2 dni roboczych od dnia uzyskania informacji o przewidywanej ocenie.
3. Nauczyciel biologii wraz z Dyrektorem Szkoły rozpatrują zasadność wniosku. Uczeń może ubiegać się o śródroczną, bądź roczną ocenę klasyfikacyjną z biologii wyższą o jeden stopień od przewidywanej, gdy spełnia wszystkie poniższe warunki:
 - pisał wszystkie kartkówki i sprawdziany, a w razie usprawiedliwionej nieobecności pisał je w terminie zawartym w PSO;
 - oceny niedostateczne lub wyższe, ale niesatysfakcjonujące ucznia, z prac pisemnych starał się poprawić w obowiązującym terminie, zgodnie z zasadami ujętymi w PSO;
 - skorzystał z wszystkich oferowanych przez nauczyciela propozycji uzyskiwania ocen dodatkowych, np. przygotowywał się do dyskusji, wyszukiwał informacje w pozapodręcznikowych źródłach wiedzy, wykonywał prace dodatkowe - dla chętnych;
 - w przypadku ubiegania się o wyższą ocenę roczną, w klasyfikacji śródrocznej miał z biologii ocenę wyższą, niż proponowana ocena roczna;
 - ze wszystkich form sprawdzających poziom wiedzy i umiejętności uczniów na zajęciach lekcyjnych, miał co najmniej 50% ocen wyższych niż ocena roczna proponowana przez nauczyciela.
4. Jeżeli uczeń nie spełnia wszystkich powyższych warunków wniosek będzie rozpatrzony negatywnie.

5. Jeżeli uczeń spełnia powyższe warunki wniosek będzie rozpatrzony pozytywnie.
6. W ciągu 5 dni od daty otrzymania wniosku (nie później niż do dnia poprzedzającego klasyfikacyjne zebranie rady pedagogicznej) Dyrektor powołuje komisję do przeprowadzenia sprawdzenia umiejętności i wiadomości ucznia, w skład której wchodzi: wychowawca oddziału jako przewodniczący komisji, nauczyciel biologii oraz nauczyciel pokrewnych zajęć.
7. Sprawdzenie umiejętności i wiadomości ucznia odbywa się w formie pisemnej i obejmuje treści edukacyjne z danego półrocza – w przypadku oceny rocznej tylko drugiego, z większym naciskiem na te treści, z których uczeń uzyskał niższe oceny, niż ta o którą się ubiega. Sprawdzian opracowuje nauczyciel biologii.
8. Dyrektor informuje na piśmie rodziców/prawnych opiekunów o wyznaczonym terminie, czasie i miejscu, w którym odbędzie się pisemne sprawdzenie umiejętności i wiedzy ucznia, niezwłocznie po ich ustaleniu.
9. Uczeń otrzymuje podwyższoną o jeden stopień ocenę z biologii, jeżeli napisze sprawdzian na co najmniej 90%. W przeciwnym wypadku pozostaje ocena proponowana przez nauczyciela.
10. Jeżeli uczeń nie przystąpi do sprawdzenia wiadomości i umiejętności w wyznaczonym terminie z przyczyn nieusprawiedliwionych, traci prawo do ubiegania się o podwyższenie oceny.

Zasady obowiązujące w przypadku konieczności przejścia w tryb nauczania zdalnego:

- Częstotliwość, forma i sposób kontaktu z nauczycielem przedmiotu odbywa się wg ustalonego planu i za pomocą określonych przez Dyrektora szkoły narzędzi i komunikatorów.
- Brak kontaktu z uczniem w wyznaczonym w planie czasie – bez konkretnego usprawiedliwienia, oznacza brak aktywności ucznia na lekcji i skutkuje obniżoną oceną z aktywności na koniec semestru lub roku szkolnego.
- Zadania, karty pracy przypisane do danej lekcji, czy prace dla chętnych powinny być odsyłane w ustalonym terminie, gdyż w przypadku jego niedotrzymania (bez usprawiedliwienia) ocena za pracę będzie obniżona, a w razie braku jej całkowitego odesłania - niedostateczna.
- Uczniowie odsyłają tylko te zadania, które podczas e-lekcji wskaże nauczyciel. Inne zadania nie podlegają ocenie.

- Uczniowie w wyznaczonej formie elektronicznej mają obowiązek przystąpienia do kartkówek i sprawdzianów. Mają także możliwość ich poprawy w ustalonym terminie i formie. Nieprzystąpienie do kartkówki, czy sprawdzianu w wyznaczonym terminie, bez usprawiedliwienia, skutkuje oceną niedostateczną.
- W razie pytań lub wątpliwość zarówno uczniów, jak i rodzic ma możliwość kontaktu telefonicznego lub mailowego, a także poprzez dziennik elektroniczny z nauczycielem przedmiotu.

Sposoby informowania uczniów i rodziców:

- uczniowie są zapoznawani z przedmiotowym systemem oceniania na pierwszej lekcji biologii w danym roku szkolnym, a rodzice na pierwszym zebraniu,
- szczegółowe wymagania na poszczególne oceny znajdują się do wglądu uczniów i rodziców u nauczyciela przedmiotu,
- oceny wystawiane uczniom na lekcjach są jawne, uzasadniane, na bieżąco wpisywane do dziennika elektronicznego, a prace pisemne uczniowie mają do wglądu podczas ich oddawania,
- rodzice są informowani o ocenach podczas wywiadówek i spotkań indywidualnych; mogą wtedy również zobaczyć (na życzenie) prace pisemne uczniów.

Wymagania ogólne na poszczególne stopnie szkolne z biologii:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania,
- prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią biologiczną,
- potrafi stosować zdobyte wiadomości w sytuacjach nietypowych,
- formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy,
- dokonuje analizy lub syntezy zjawisk i procesów biologicznych,
- wykorzystuje wiedzę zdobytą na innych przedmiotach,
- potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł informacji,
- bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- wykonuje twórcze prace dodatkowe, pomoce naukowe i potrafi je prezentować na terenie szkoły i poza nią,
- bierze udział w konkursach biologicznych na terenie szkoły i poza nią,
- wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- wykazuje szczególne zainteresowania biologią,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach,
- bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji,
- potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać doświadczenia i hodowle przyrodnicze,
- sprawnie posługuje się mikroskopem i lupą oraz sprzętem laboratoryjnym,
- potrafi samodzielnie wykonać preparaty mikroskopowe i opisać je,
- wykonuje prace i zadania dodatkowe,
- prezentuje swoją wiedzę posługując się poprawną terminologią biologiczną,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- zeszyty ucznia zasługują na wyróżnienie.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone i mniej przystępne, przydatne i użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów typowych, w przypadku trudniejszych korzysta z pomocy nauczyciela,
- posługuje się mikroskopem i zna sprzęt laboratoryjny,
- wykonuje proste obserwacje i preparaty mikroskopowe,
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- jest aktywny na lekcji,
- prowadzi prawidłowo zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela korzysta z takich źródeł wiedzy jak: słowniki, encyklopedie, tablice, wykresy, itp.,

- wykazuje się aktywnością na lekcji w stopniu zadowalającym,
- posiada zeszyt przedmiotowy oraz zeszyt ćwiczeń i prowadzi je systematycznie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- wykonuje proste zadania i polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela,
- z pomocą nauczyciela wykonuje proste obserwacje i doświadczenia biologiczne,
- wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie używając terminologii biologicznej,
- jest mało aktywny na lekcji,
- niesystematycznie i niestarannie prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej koniecznych do dalszego kształcenia,
- nie potrafi posługiwać się przyrządami biologicznymi,
- nie podejmuje próby rozwiązania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- wykazuje się bierną postawą na lekcji,
- nie uzupełnia zeszytów ćwiczeń i przedmiotowego.

Wymagania ogólne na poszczególne stopnie szkolne z biologii dla ucznia posiadającego orzeczenie z PPP o upośledzeniu w stopniu lekkim:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w bardzo dobrym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią biologiczną,
- potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł informacji,
- bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- wykonuje dodatkowe zadania i polecenia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dobrym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- prezentuje swoją wiedzę posługując się poprawną terminologią biologiczną,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- zeszyty ucznia zasługują na wyróżnienie.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności mniej złożone i bardziej przystępne, przydatne i użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności,
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- jest aktywny na lekcji,
- prowadzi prawidłowo zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności,
- wykazuje się aktywnością na lekcji w stopniu zadowalającym,
- posiada zeszyt przedmiotowy oraz zeszyt ćwiczeń ale prowadzi je niesystematycznie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- wykonuje proste zadania i polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela,
- jest mało aktywny na lekcji,
- niesystematycznie i niestarannie prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje się bierną postawą na lekcji,
- nie uzupełnia zeszytów ćwiczeń i przedmiotowego.

Ewaluacja PSO.

Pod koniec roku szkolnego nauczyciel wspólnie z uczniami dokona analizy funkcjonowania przedmiotowego systemu oceniania na lekcjach biologii.

Ewentualne zmiany w PSO będą obowiązywały od następnego roku szkolnego.

Załączniki w formie elektronicznej:

- szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z biologii w klasie 5
- szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z biologii w klasie 6
- szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z biologii w klasie 7
- szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z biologii w klasie 8